

УДК 616.132-007.64-007.251-036.1-079.4

ВПЛИВ ПРОФЕСІЇ ТА ШКІДЛИВИХ ЧИННИКІВ НА ВИНИКНЕННЯ РОЗРИВУ АОРТИ ТА РОЗШАРОВУВАЛЬНОЇ АНЕВРИЗМИ

Григорійчук В. І.

Інститут клінічної патології Львівського державного медичного університету ім. Данила Галицького

Ключові слова: патологія аорти, судово-медична експертиза, аневризми аорти, розриви аорти, професія, шкідливі стимули.

Відома особлива група розривів і розшарувань аорти, які не є ускладненням загальновідомих захворювань: атеросклерозу, сифілісу, синдрому Марфана, мікотичних аневризм. Це — розшарувальні аневризми аорти (синоніми: спонтанний розрив аорти; ідіопатичний розрив аорти; еластодистрофія аорти; медіанекроз аорти; кістозний медіанекроз аорти). Причина цієї патології аорти ще й досі не відома.

Протягом двох останніх десятиліть Д. Д. Зербіно та його учні провели цикл досліджень, що мали на меті встановлення впливу шкідливих хімічних речовин (ксенобіотиків) на стінку судин, у тому числі й на аорту [1, 2, 3]. Було сформульовано концепцію хімічної хвороби [4, 5, 6, 7, 8]. Ця етіологічна концепція має, на наш погляд, особливе значення і для розуміння генезу багатьох інших випадків раптової ненасильницької смерті, в основі якої — патологічні зміни в артеріальній системі.

Наше дослідження присвячене пошукам можливих етіологічних стимулів, що спричиняють ураження аорти у людей молодого та середнього віку.

Матеріал і методи

Переглядаючи ретроспективно судово-медичні акти стосовно хворих, які померли ненасильницькою смертю від розривів аорти, ми виявили 66 випадків розривів аорти, що сталися за 22 роки (1980—2001). Ці випадки було зафіксовано розтинном трупів у відділі експертизи трупів Бюро судово-медичної експертизи (Управління охорони здоров'я Львівської обласної державної адміністрації).

Було здійснено пошук екзогенних причин, які можуть впливати на стінку аорти. Проведено спеціальне дослідження з урахуванням професійних впливів, шкідливих чинників. На жаль, у постановках органів прокуратури чи внутрішніх справ про призначення судово-медичної експертизи немає даних про професію померлого, і тим паче про його професійний маршрут. Тому ми спеціально провели пошук інформації для з'ясування катамнезу. Дані

про померлих було отримано від рідних. У 17 випадках нам вдалося з'ясувати анкетним способом професію і шкідливі чинники для хворих, які померли від розриву аорти в період з 1983 по 2001 рр. Усі хворі (15 чоловіків і 2 жінки) мали вік до 53 років, серед них було багато молодих людей (7 осіб померли у віці 27—43 роки), решта (10 осіб) були людьми середнього віку (47—53 роки), які не хворіли до того на будь-які захворювання, що могли б призвести до утворення аневризми та її розриву. Тут не було підстав виставити діагноз атеросклерозу або сифілісу ні клінічно, ні після судово-медичної автоспсії.

Результати та обговорення

Виявилось, що більшість (10) хворих на розшарувальну аневризму у зв'язку з професійною діяльністю зазнавали впливу шкідливих речовин — ксенобіотиків. У семи випадках, зі слів рідних, впливу шкідливих речовин на організм людей не було. З металом працювали троє людей — по одному зі свинцем, ртуттю, цинком. Зварювальні аерозолі металів, як окремі стимули, також мали вплив на організм людини. Шкідливий вплив роботи відбійним молотком відзначено у двох випадках: в одному — як самостійний фактор (хворий працював шахтарем), у другому — у поєднанні з газоелектрозварюванням. Особливо слід відзначити шкідливість умов праці під час спаювання деталей для теле- й радіоапаратури, побутової техніки. Цей професійний чинник відзначено в одному випадку (чоловік 49 років), ще в двох випадках спаювання деталей та ремонт апаратури були для хворих «хобі» чи додатковим заробітком і здійснювалися тільки в побутових умовах. Один з хворих (чоловік, який помер у віці 43 роки) не зазнавав впливу шкідливих професійних чинників на роботі, але вдома ремонтував взуття — мав постійний контакт з клеєм до взуття (зі слів дружини померлого, «вдома через стійкий запах клею не було чим дихати»). У деяких випадках люди зазнавали впливу комбінації шкідливих чин-

ників. Один чоловік (віком 50 років) працював токарем по металу та спаював деталі для телеграфної апаратури (цим же займався і в побуті). Інший (29 років) спочатку працював шахтарем з відбійним молотком у забої, а згодом газоелектрозварником.

Важливо підкреслити, ще для деяких хворих особливу роль відіграло куріння. Як відомо, при цьому в організм людини надходить велика кількість ксенобіотиків. Серед досліджуваного контингенту померлих від розриву аорти було шестеро людей, які курили особливо багато — по дві, три і навіть чотири упаковки сигарет на день. Ще п'ятеро курили помірно — до однієї упаковки сигарет на день, не курили шестеро. Треба зазначити, що кон-

такт із ксенобіотиками у поєднанні з курінням призводив до фатального кінця в молодому віці — до 44 років.

Висновки

На підставі проведеного дослідження, а також даних літератури можна припустити значну роль різноманітних ксенобіотиків (як професійних, так і побутових) в етіології ураження стінки аорти, що спричиняє її розрив. Раніше було виявлено, що такі випадки належать до так званого синдрому Гзеля—Ердгейма, коли в стінці аорти розвивається медіанекроз, що й зумовлює лізис еластичного каркасу аорти, а згодом і її розрив.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Зербино Д. Д. Васкулиты и ангиопатии.— Киев: Здоров'я.— 1977.— 100 с.

2. Зербино Д. Д. Системные васкулиты: половые, возрастные и профессиональные особенности // 10 Европ. конгр. ревматологов: Тез. докл.— М., 1983.— № 51.— С. 62—63.

3. Зербино Д. Д. и др. Хроническое воздействие свинца на сосудистую систему: проблема экологической патологии // Арх. патологии.—1990.— № 7.— С. 70—73.

4. Зербино Д. Д. Химическая патология: новое направление в медицине // Актуальные вопр. морфологии: Тез. докл. III съезда анатомов, гистологов, эмбриологов и топографоанатомов Украинской ССР, Черновцы, 19—21 сент. 1990 г.— Черновцы, 1990.— С. 106—107.

5. Зербино Д. Д. Хімічна патологія і хімічні хвороби екологічної патології // Матеріали 6-го конгр. патологів України, Вінниця, 30 верес.—2 жовт. 1998 р.: Тези доп.— Вінниця, 1998.— С. 18—19.

6. Зербино Д. Д. Хімічні хвороби: проблема екологічної патології людини на межі тисячоліть // Екологія і здоров'я дітей: Тези доп. Всеукр. наук.-практич. конф., Чернівці, 17—18 листоп. 1999 р.— Чернівці, 1999.— С. 26—27.

7. Зербино Д. Д. Химические болезни: экологическая патология настоящего и будущего // 2 съезд Международ. союза ассоциаций патологоанатомов, Москва, 7—9 дек. 1999г.: Тез. докл.— М., 1999.— С. 112.

8. Зербино Д. Д. Хімічні хвороби: екологічна патологія теперішнього і майбутнього // 8 конгр. Світової федер. укр. лікар. т-в: Тези доп.—Л.; Трускавець, 2000.— С. 369.

ВЛИЯНИЕ ПРОФЕССИИ И ВРЕДНЫХ ФАКТОРОВ НА ВОЗНИКНОВЕНИЕ РАЗРЫВА АОРТЫ И РАССЛАИВАЮЩЕЙ АНЕВРИЗМЫ

Григорийчук В. И.

В работе отражены результаты ретроспективного обзора судебно-медицинских актов вскрытий трупов лиц, которые умерли ненасильственной смертью вследствие разрыва стенки аорты. Аутопсии были проанализированы за 22 года (1980—2001 г.) в отделе экспертизы трупов Бюро судебно-медицинской экспертизы (Управление здравоохранения Львовской областной государственной администрации). В 17 случаях нам удалось выяснить анкетным методом профессию и вредные факторы для больных, которые умерли от разрыва аорты в период с 1983 по 2001 г. Все больные были в возрасте до 53-х лет. Среди них — 15 мужчин и 2 женщины. Особое внимание было уделено поиску экзогенных причин, которые могли иметь влияние на стенку аорты. Большинство больных (десять) с расслаивающей аневризмой были связаны с профессиями, при которых отмечалось влияние различных вредных веществ — ксенобиотиков. Это были сварщики, шахтеры, паяльщики. Имело место и курение, когда в организм попадает большое количество ксенобиотиков. На основании проведенного нами исследования можно сделать вывод о значительной роли в этиологии поражения стенки аорты влияния различного рода химических веществ — ксенобиотиков. Этим подтверждена концепция о химических болезнях, которую разработали профессор Д. Д. Зербино и его ученики.

THE EFFECT OF A PROFESSION AND HARMFUL FACTORS ON THE APPEARANCE OF A BUCKING AORTA AND AUGMENTED ANEURISM

Hryhoriychuk V. I.

At the thesis shown the results of retrospective examination of medical reports of incisions of corpses of person who died in a non-violent death, as a result of breaking of side of aorta. The autopsy were considered for 22-year period (since 1980 to 2001) at the department of expertise of corpses of Bureau of Forensic Medicine (Department of Protection of Health under Lviv State Regional Administration). In an form way in 17 cases we determined the profession and harm factors of ill person who have died of breaking of aorta in period since 1983 to 2001 year. All ill were at age not more than 53 years. Amongst it were 15 men and 2 women. The most especially attention was paid to searching of exogenous reasons which had some influence to the sides of aorta. The majority of ill persons (ten) with augmented aneurism were in connection with skill where the influence of harm substances such as csenobiotics has place. It were welders, miners, tinkers. Had place the fact of smoking during which the csenobiotics comes to organism in big quantity. On the basis of done by us investigation it's possible to make conclusion about the most important role of etiology of affection of side of aorta to influence of csenobiotics which are the different types chemical substances. Namely by this was certified the conception about chemical diseases advanced by professor D. D. Zerbi-no and his students.